

BOSNA I HERCEGOVINA  
BRČKO DISTRIKT BOSNE I HERCEGOVINE  
OSNOVNI SUD BRČKO DISTRIKTA  
BOSNE I HERCEGOVINE  
Broj: 96 0 P 161940 24 P  
Brčko, 17.02.2025.godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, po sudiji Karamehić Selimu, u pravnoj stvari tužitelja P.B., sina P., iz B., B.1, B., kojeg zastupa punomoćnik Marjanović Srđan, advokat iz Brčkog, protiv tuženog Raiffeisen BANK dd BiH, Sarajevo, ulica Zmaja od Bosne bb, kojeg zastupaju zakonski zastupnik S. R., predsjednik Uprave i punomoćnik A. F., zaposlenik tuženog, radi ništavosti, v.sp. 544,00 KM, nakon usmene i javne glavne rasprave, održane 17.02.2025. godine, u prisustvu tužitelja, punomoćnika tužitelja i punomoćnika tuženog, donio je

P R E S U D U

I. UTVRĐUJE SE da je ništava odredba člana 4. stav (4.1) Ugovora broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, koji je zaključen između tužitelja P. B., sina P., iz B., kao korisnika kredita i tuženog Raiffeisen BANK dd BiH Sarajevo, što je tuženi dužan priznati i trpjeti.

II. OBAVEZUJE SE tuženi da tužitelju isplati iznos od 544,00 KM, naplaćen na ime naknade za obradu kredita, tj. Ugovora broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 23.05.2017.godine, pa do konačne isplate, sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

III. OBAVEZUJE SE tuženi da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.120,00 KM, sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obrazloženje

Tužitelj P. B. je, posredstvom punomoćnika, ovom sudu, 26.02.2024. godine, podnio tužbu protiv tuženog Raiffeisen bank dd BiH, ul. R.Dž.Čauševića br. 10, Brčko, radi ništavosti, v.sp. 544,00 KM. U tužbi je naveo da je, kao korisnik kredita, sa tuženom bankom zaključio Ugovor, broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, kojim tuženi odobrava tužitelju iznos od 32.000,00 KM, na period otplate od 120 mjeseci, uz kamatnu stopu od 6,49 % na godišnjem nivou. Članom 4. stav (1) istog Ugovora predviđeno je da će banka na ime obrade kreditnog zahtjeva naplatiti iznos od 544,00 KM, odmah po zaključenju ugovora, a prije isplate kredita. Korisnik kredita je tuženom platio jednokratnu naknadu na ime troškova obrade kreditnog zahtjeva u iznosu od 544,00 KM, a da pri tome ne zna, niti je jasno u Ugovoru označeno, koji su to stvarni troškovi koje banka ima vezano za plasman kredita. Tužitelj ističe da je njemu kao korisniku kredita

pripremljen i unaprijed odštampan Ugovor o kreditu, na čiju sadržinu on nije mogao uticati. Tuženi je koristeći svoj dominantan položaj u predmetnom ugovoru za sebe ugovorio naknadu za obradu kredita bez odgovarajućeg obrazloženja koji su to troškovi, na osnovu čega su utvrđeni i zašto se vezuju za iznos odobrenog kredita. Tuženi je tužitelju jednokratnu naknadu za obradu kredita predstavio kao nekakav trošak, iako se radi o čistom prihodu banke, na koju tuženi nije pristao. Tužitelj smatra da naplaćena jednokratna naknada ne predstavlja stvarni trošak banke tj. da je ta naknada potpuno neodređena i neodrediva, što je u skladu sa odredbama članova 46. i 47. ZOO, čini ništavom. U skladu sa važećim zakonskim propisima tužena, kao finansijska organizacija, sve svoje usluge naplaćuje kroz ugovorenu kamatnu stopu u kojoj su sadržani svi elementi cijene za odobrena novčana sredstva koja se korisniku kredita stavljaju na raspolaganje. Tužena nema pravo na naplatu dodatnih jednokratnih naknada (naknada za obradu kredita), u iznosima za koje se ne zna na koji način su dobijeni, budući da banka nije imala dodatnih troškova van svog redovnog poslovanja. Obrada zahtjeva za kredit predstavlja redovno poslovanje banke kao finansijske organizacije. Tužitelj ističe da naplata naknade za obradu kredita nije u skladu sa odredbom člana 1065.ZOO, te osnovnim načelima ZOO, koji propisuju poslovanje u skladu sa savjesnošću i poštenjem (član 12.ZOO), te kod dvostranoobaveznih ugovora odnosom jednake vrijednosti uzajamnih davanja (član 15.ZOO). Ista odredba ugovora pogođena je sankcijom ništavosti, budući da je protivna prinudnim pravnim propisima. Tužitelj smatra da je odredba Ugovora o kreditu kojom se predviđa obaveza korisnika kredita da tuženoj banci plati jednokratnu naknadu na ime troškova odobravanja kredita ništava, budući da ona nije u skladu sa odredbom članova: 12, 15, 46. i 1065. ZOO. Ista odredba ugovora pogođena je sankcijom apsolutne ništavosti, budući da je protivna prinudnim pravnim propisima. Ista odredba ne uživa zaštitu zakona, pa samim tim tuženi je u obavezi da vrati tužitelju ono što je na osnovu takve ugovorne odredbe primio (čl. 104. stav (1) ZOO). Naplatom jednokratne naknade za obradu kredita tuženi se obogatio na račun tužitelja, budući da nije imao ekonomske, niti zakonske, opravdanosti da naplaćuje ova novčana sredstva od korisnika kredita. Zbog svega toga tužitelj predlaže da sud, nakon provedenog postupka, donese presudu kojom bi se utvrdilo da je ništava odredba člana 4. stav (1) Ugovora broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, koji je zaključen između tužitelja i tuženog, te se tuženi obavezao da to prizna i trpi, te da tužitelju isplati iznos od 544,00 KM, naplaćen na ime naknade za obradu kredita, zajedno sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 23.05.2017.godine, pa do konačne isplate. Naknadu troškova parničnog postupka je tražio.

U odgovoru na tužbu, od 22.04.2024.godine, ali i tokom postupka u ovoj pravnoj stvari, tuženi je naveo da u cijelosti osporava tužbu i tužbeni zahtjev tužitelja. Prije svega ističe slijedeće prigovore: prigovor nedostatka pasivne legitimacije, prigovor mjesne nenadležnosti, te prigovor zastare potraživanja. Prigovor nedostatka pasivne legitimacije temelji na činjenici da je u tužbi tužitelj pogrešno označio tuženog, označavajući ga kao Raiffeisen bank dd BiH, zastupan po direktoru M. M., uključujući i pogrešno navođenje sjedišta, u ulici R.Dž.Čauševića br. 10, Brčko, odnosno tuženog nije označio u skladu sa upisom u sudski registar Općinskog suda u Sarajevu, te u tom slučaju tuženi ne može biti stranka u ovom postupku, budući da je očigledno da je tužitelj označio podružnicu Banke jer je naveo adresu sjedišta podružnice Brčko (sjedište Banke je u Sarajevu, ulica Zmaja od Bosne bb) i lice ovlašteno za zastupanje podružnice (lice ovlašteno za zastupanje Banke ne može biti lice ovlašteno za zastupanje podružnice), a koja podružnica, u skladu sa Zakonom o preduzećima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Zakonom o bankama, nema svojstvo pravnog lica, pa samim tim ni stranačku sposobnost u ovom postupku, te predlaže da se tužba odbaci u cijelosti. Nedostatak u pogledu stranačke sposobnosti na strani tuženog, a na koju sud pazi po službenoj dužnosti, ogleda se i u činjenici da je kao tuženi označena podružnica (poslovna jedinica) Banke sa sjedištem u ulici R.Dž. Čauševića broj 10 Brčko, a koja kao

takva ne može biti stranka u postupku, budući da podružnice u skladu sa Zakonom o bankama RS, te u skladu sa Zakonom o preduzećima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine nemaju svojstvo pravnog lica i za obaveze koje nastanu njihovim poslovanjem odgovara banka koja ih je osnovala. U skladu sa članom 10. Zakona o privrednim društvima, podružnice nemaju svojstvo pravnog lica, pa samim tim kao takve ne mogu imati ni stranačku sposobnost. Član 40. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u nastavku teksta: Distrikt) jasno propisuje da stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba, a koji uslov, imajući u vidu naprijed navedene odredbe zakona, u konkretnom slučaju nije ispunjen.

Tuženi smatra da je prigovor mjesne nadležnosti suda u potpunosti osnovan iz razloga što je Zakonom o parničnom postupku propisana opća mjesna nadležnost u sporovima protiv pravnog lica ovisno gdje se nalazi sjedište tog pravnog lica, a sve u skladu sa članom 23. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta. Uvidom u Aktuelni izvod iz sudskog registra tužene jasno se utvrđuje da je sjedište tužene kao pravnog lica u Sarajevu na adresi Zmaja od Bosne bb, a ne kako to tužitelj navodi na adresi R.Dž.Čaušević, te prema tome nadležan ne može biti naslovni sud, te predlaže da sud prethodno odluči a navedenom prigovoru usvajajući isti u cjelosti i predmet ustupi nadležnom sudu uvažavajući sjedište tuženog kao pravne osobe. Predmetni prigovor tuženi temelji i na činjenici da organizacione jedinice nastupaju isključivo u ime i za račun pravnog lica koje ih je osnovalo, pa prema tome Banka kao pravno lice odgovara za obaveze svojih organizacionih jedinica, bez obzira na mjesto zaključenja i nastanka ugovornog odnosa. Tužitelj se u tužbi poziva na član 26. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u nastavku teksta: Zakon o parničnom postupku Distrikta) u pogledu mjesne nadležnosti, a koji član se odnosi na izboru mjesnu nadležnost u sporu radi zaštite prava potrošača. U konkretnoj pravnoj stvari se ne radi o zaštiti prava potrošača, jer se ne radi prije svega o potrošačkom kreditu za kupovinu određene robe, već o kreditu čiji je izdavalac banka kao finansijska institucija, te se u konkretnom slučaju imaju primijeniti lex specialis zakoni za finansijsku oblast poslovanja, a ne Zakon o zaštiti potrošača kako to tužitelj pogrešno navodi. Na banke kao finansijske institucije se konkretno primjenjuju lex specialis zakoni i to prije svega Zakon o bankama, te Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga. Pored navedenog, u članu 26. Zakona o parničnom postupku Distrikta, na koji se tužitelj poziva, ne isključuje se primjena opće mjesne nadležnosti suda, već se naprotiv navodi u samoj zakonskoj odredbi da je, pored opće mjesne nadležnosti, za suđenje u sporu za zaštitu potrošača nadležan i sud na čijem području potrošač ima prebivalište, odnosno boravište. Tuženi je ipak mišljenja da je ovom odredbom data prednost u primjeni opće mjesne nadležnosti, a ne izboru na koju se tužitelj poziva, te se u konkretnom slučaju, prema mišljenju tuženog, ima primijeniti opća mjesna nadležnost suda, koja je generalno temelj određivanja mjesne nadležnosti suda, jer je tužbeni zahtjev tužitelja usmjeren na utvrđivanje ništavnosti ugovorne odredbe, a koji institut se temelji na Zakonu o obligacionim odnosima, a ne na Zakonu o zaštiti potrošača na koju se poziva tužitelj.

Tuženi ističe prigovor zastare potraživanja budući da je naknada u iznosu od 544,00 KM plaćena 22.05.2017. godine, a tužba podnesena 26.02.2024. godine, te smatra da je protekao zastarni rok za potraživanje iznosa naknade, budući da ova odredba nije ništava, jer je ista određena i zakonom dozvoljena.

Tužitelj u tužbi navodi da je ništava odredba člana 4. stav (1) Ugovora broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, (u nastavku teksta: Ugovor), a koja se odnosi na naknadu obrade kreditnog zahtjeva u iznosu od 544,00 KM, te traži da sud obaveže tuženog da mu uslijed neosnovane naplate troškova obrade kreditnog zahtjeva vrati iznos od 544,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 23.05.2017.godine do konačne isplate, sa naknadom troškova postupka. Tuženi smatra da su navodi tužitelja u

cijelosti neosnovani i pravno neutemeljeni, a iz slijedećih razloga: tužitelj je sa tuženim, 23.05.2017.godine, zaključio Ugovor broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, a na osnovu kojeg je tužitelju odobren nenamjenski kredit u iznosu od 32.000,00 KM sa rokom otplate od 120 mjeseci od dana isplate kredita. Članom 3. tačka 1. predmetnog Ugovora ugovoreno je da tuženi tužitelju odobrava kredit po nominalnoj kamatnoj stopi od 6,49% na godišnjem nivou. Kamatna stopa je promjeniva za cijelo ugovoreno trajanje Ugovora. Članom 3. tačka 5. Ugovora definisana je efektivna kamatna stopa (u nastavku teksta: EKS) koja predstavlja visinu nominalne kamatne stope na kredit utvrđene u članu 3. tačka 5. Ugovora, uvećano za iznose naknada koje tuženi zaračunava korisniku kredita, ovdje tužitelju, prilikom obrade kredita, te troškove naknada u toku perioda važenja ugovora koji su poznati na dan izračunavanja EKS. Visina EKS na dan zaključenja ugovora iznosi 8,79%. Ukupni iznos (glavnica+kamata+naknada+troškovi) koji korisnik treba da plati po ugovoru iznosi KM 46.246,63. U članu 3. tačka 5. Ugovora jasno je navedeno šta se smatra efektivnom kamatnom stopom, uključujući i naknadu za obradu kredita u iznosu od 544,00 KM, pored ostalih troškova/naknada, te da ista iznosi ukupno 8,79%, što ne znači da je tužitelju duplo naplaćena naknada, jer se u istom članu samo konstatuje šta ulazi u efektivnu kamatnu stopu kako bi se prikazao procentualni iznos kamate sa svim naknadama i troškovima uz nominalnu kamatnu stopu kako bi tužitelj bio transparentno upoznat sa navedenim. Članom 4. tačka 1. Ugovora se samo dodatno konstatuje da naknada za obradu kreditnog zahtjeva iznosi KM 544,00, te da se naknada odmah naplaćuje po zaključenju Ugovora, a što je i učinjeno. Dakle, efektivna kamatna stopa se sastoji od nominalne kamatne stope i naknada, uključujući i naknadu za obradu kredita, a koja je procentualno prikazana kako bi tužitelj bio transparentno upoznat sa sadržajem iste a što je u skladu sa članovima 2, 11. i 17. Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga. Iskazivanje EKS ne znači da je tužitelju duplo naplaćena naknada kako to pogrešno navodi tužitelj, već ista ima za cilj da tužitelj bude transparentno upoznat sa navedenom, a u skladu sa obavezom tužene određene naprijed navedenim zakonom. Prema mišljenju tuženog, član 4. stav (1) Ugovora, čija se ništavnost traži, ni u kojem slučaju ne može biti ništavan, jer taj član nije protivan Ustavu, prinudnim propisima ili moralu društva, budući da naknada za obradu kredita zakonom ili drugim prinudnim propisom nije zabranjena, već naprotiv, dozvoljena je u skladu sa Zakonom o bankama Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u nastavku teksta: Zakon o bankama Distrikta), Zakonom o zaštiti korisnika finansijskih usluga FBiH i Odlukom Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i Agencije za bankarstvo Republike Srpske o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite. Posebno naglašava da niti jedan zakon ne propisuje obavezu tuženog da u ugovoru navede strukturu same naknade za obradu kredita, odnosno decidno objašnjenje na šta se ista odnosi ili da na bilo koji način izvrši specifikaciju iste, posebno uvažavajući činjenicu da je kreditni proces odobravanja kreditnih proizvoda složen proces koji iziskuje niz aktivnosti i radnji. Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga u članu 17. jasno propisuje da je naknada obavezan element ugovora o kreditu, te je istim propisano: "(2) Ukupni troškovi kredita/mikrokredita za korisnika uključuju kamate, naknade, poreze i sve druge naknade i troškove koji su direktno povezani sa odobravanjem i korištenjem kredita/mikrokredita i uključuju se u obračun i iskazivanje efektivne kamatne stope. (3) Ukupan iznos koji korisnik treba platiti predstavlja zbir iznosa kredita/mikrokredita i ukupnih troškova kredita/mikrokredita koje korisnik snosi." Dakle, uvažavajući ugovorne odredbe i navedene zakone da se zaključiti da Banka, odnosno tuženi ima pravo na naknadu, da je vrsta naknade određena, jer se navodi u ugovoru da se radi o naknadi za obradu kredita, da je njen iznos jasno i precizno određen u Ugovoru, te cijeneći da je odobravanje kredita složen proces koji se nadzire od strane regulatora i zahtjeva niz aktivnosti tuženog da bi došlo do realizacije istog, a u skladu sa zahtjevima kako regulatora, tako i zakonima i podzakonskim aktima kojim se uređuje poslovanje banaka, opravdano se ima smatrati da tuženi ima pravo na naknadu za obradu kredita, odnosno za proces koji je dužan da sprovede u okviru svog poslovanja. S tim

u vezi ponovo ističe da je zakonima dato pravo da se naknada naplaćuje, ali ne i dužnost obrazlaganja strukture iste u ugovoru. Pored navedenog, pravo tuženog na naplatu naknade nije neodredivo, niti nemoguće niti nedopušteno da bi navedena odredba bila ništava u skladu sa članom 47. ZOO, na koju se tužitelj poziva u tužbi. Da je o svemu naprijed navedenom tužitelj bio ranije upoznat u pregovaračkoj fazi, potvrđuje i član 11. Ugovora: "Radnje koje su prethodile zaključenju ugovora", shodno kojem korisnik, u ovom slučaju tužitelj, je svojim potpisom potvrdio da je prije zaključenja ugovora, u pregovaračkoj fazi i posredstvom standardnog informacionog lista, upoznat sa svim bitnim elementima ugovora, a posebno sa visinom kamatne stope i tarifom naknada važećim i primjenjivim u vrijeme zaključenja ugovora, te banka nije niti u jednom momentu paušalno utvrdila visinu naknade, uključujući i njenu strukturu, već to pravo proizilazi iz internih propisa tuženog, uključujući i opšte uslove poslovanja tuženog, a o kojima je tužitelj bio upoznat u pregovaračkoj fazi i prilikom zaključivanja ugovora, a stoje svojim potpisom potvrdio i u samom ugovoru, u kojem se jasno konstatuje da su tužitelju uručeni interni akti banke, da je saglasan sa predmetnim aktima i da na iste pristaje potpisivanjem ovog ugovora. Svojim potpisom na ugovoru tužitelj je potvrdio da je aktivno učestvovao u pregovaranju, da je u cijelosti upoznat sa ugovorom i da je taj ugovor izraz njegove slobodno izražene volje, da je prije potpisivanja pročitao ugovor, da je upoznat i saglasan sa svim uslovima iz ugovora, te ga je u znak razumijevanja i prihvatanja vlastoručno potpisao. U skladu sa članom 9.3. Ugovora tužitelj je imao pravo da u roku od 14 dana od dana zaključenja ugovora odustane od ugovora, bez navođenja bilo kakvog razloga, a što to nije učinio, niti je iskoristio predmetno pravo, posebno imajući u vidu činjenicu da tek sada postavlja pitanje obračuna naknade za obradu kredita, nakon proteka dužeg perioda i nakon plasiranja i korištenja kreditnih sredstava, te isto ukazuje na činjenicu da je tužitelj propustio iskoristiti ovo pravo, koje mu je dato ugovorom, a pri tome je iskoristio tuženog za plasiranje predmetnih kreditnih sredstava i sada, nakon što je postigao svoj cilj, neosnovano tuži tuženog, tražeći nešto što mu nije predstavljalo smetnju kada su mu sredstva bila potrebna. Ovakvo postupanje tužitelja ukazuje na svjesnu zloupotrebu prava, kršeći načelo savjesnosti i poštenja, prilikom zaključivanja ugovornog odnosa, a i sada, nakon dugog niza godina, pa se postavlja pitanje ko je u ovoj pravnoj stvari savjestan i pošten, te ko postupa protivno načelima savjesnosti i poštenja, na koja se u tužbi poziva upravo tužitelj. Neosnovani su navodi tužitelja da na sadržinu ugovora nije mogao uticati, ističući dominantan položaj tuženog u predmetnom ugovoru, u smislu ugovaranja naknade za obradu kredita bez odgovarajućeg obrazloženja, posebno iz razloga jer je ugovorom predviđena i mogućnost odustanka od ugovora i to bez bilo kakvog obrazloženja, pa je tužitelj tu mogućnost mogao iskoristiti i nakon zaključenja ugovora, ukoliko se eventualno predomislio u vezi sa ugovornim odnosom koji je nastao saglasnom i slobodnom izjavom volja ugovornih strana, te se u tom slučaju ne može govoriti o dominantnom položaju banke u ovom ugovornom odnosu. Tuženi ima pravo na naknadu za obradu kredita u skladu sa već gore navedenim zakonima i propisima, a koji troškovi su u potpunosti određivi, te je tužitelj o istima bio upoznat u samoj pregovaračkoj fazi prije odobravanja kredita, a sve u skladu sa članom 15. Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga FBiH, uključujući i Informacioni list, kao i pravo tužitelja da pita sve što mu je nejasno i da traži obrazloženje istog, uključujući i dostavu besplatnog primjerka ugovora u kojem je naknada za obradu kredita jasno precizirana. Potpisivanjem Ugovora tužitelj je dao suglasnost o navedenom, odnosno dao je i suglasnost na visinu naknade za obradu kredita, a sada traži utvrđivanje njene ništavnosti, što može upućivati na činjenicu da je tužitelj doveo tuženog u zabludu, a sve u cilju odobravanja predmetnog kreditnog plasmana. Pored navedenog, u članu 11. točka 2. Ugovora jasno je navedeno da tužitelj potvrđuje da je u pregovaračkoj fazi i posredstvom informacionog lista upoznat sa svim bitnim elementima ugovora, a posebno sa visinom kamatne stope i tarifom naknada važećim i primjenjivim u vrijeme zaključenja ugovora. Tuženi ima pravo da naplaćuje naknadu za bilo koju uslugu koju pruža klijentu, pa prema tome ima pravo i na naplatu naknade za obradu kredita. Tuženi ima pravo da formira ovu naknadu na osnovu svih

svojih troškova, koji bi bili uvećani za maržu tuženog jer se kreditiranje i aktivnosti u sklopu kreditiranja ne mogu vršiti besplatno, te ista naknada nije vezana za trajanje radnog vremena, odnosno za aktivnosti mimo radnog vremena, kako to tužitelj neosnovano i neobrazloženo navodi u svojoj tužbi. Suština je u tome da ugovorna kamata i naknada za obradu kredita, zajedno predstavljaju cijenu određenog kreditiranja koja se unaprijed ugovara sa klijentom, te koji uslovi su klijentu poznati prije zaključivanja ugovora i koje on prihvata potpisivanjem ugovora. Tužitelj je upoznat sa cijenom usluge, prihvata je i nema nikakvo pravo da kasnije pobija ugovor po tom osnovu, naročito ne nakon što je iskoristio sve pogodnosti ulaska u takvu poslovnu saradnju sa tuženim, u protivnom bi tužitelj doveo u zabludu tuženog. Pri tome je naročito važno napomenuti da tuženi nema monopolistički položaj na tržištu, te da upravo Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga FBiH propisuje pregovaračku fazu kao obaveznu s ciljem informisanja klijenta o uslovima ulaska u poslovnu saradnju s bankom, kako bi mogao birati između više različitih banaka uslove koji mu najviše odgovaraju. U momentu plasiranja spornog kredita tuženi je postupao u skladu sa načelom savjesnosti i poštenja te je kao učesnik u obligacionom odnosu postupala sa pažnjom dobrog privrednika, a sve u skladu sa članovima 18. i 21. ZOO, prezentujući tužitelju transparentno sve podatke, pri čemu tužitelj nije imao primjedbi niti dodatnih zahtjeva, a što je potvrdio potpisivanjem ugovora i naloga za isplatu kredita. Sam proces odobravanja kreditnog zahtjeva obuhvata niz aktivnosti i čine jedan sveobuhvatni proces. Naknada za obradu kredita obuhvata cijeli proces i niz koraka i aktivnosti, a o čemu je i sam tužitelj bio upoznat u samoj pregovaračkoj fazi i prilikom čega je mogao odustati od zaključenja ugovora. Pored svega naprijed navedenog, takođe navodi da je članom 123. Zakona o parničnom postupku Distrikta definisano da je svaka strana dužna dokazati činjenice na kojima zasniva svoj zahtjev, te da tužitelj u svojoj tužbi nije naveo niti jedan dokaz kojim dokazuje da tuženi nema pravo na naknadu, niti je dokazao da nije bio upoznat o samoj naknadi za obradu kredita, što potvrđuje činjenica da istu u toku postupka pregovaranja i zaključivanja ugovora niti jednom radnjom nije osporavao, već je prihvatio predmetnu naknadu potpisivanjem ugovora i plaćanjem iste. U konkretnom slučaju, primjenom pravila o teretu dokazivanja, teret dokazivanja je na strani tužitelja. Imajući u vidu sve naprijed navedeno, tuženi predlaže da se tužbeni zahtjev tužitelja odbaci, odnosno odbije u cjelosti kao neosnovan. Naknadu troškova parničnog postupka je tražio.

Tokom postupka izvedeni su slijedeći dokazi: saslušanje tužitelja P. B. u svojstvu parnične stranke, saslušanje svjedoka: B. M. i S. A., vještačenje od strane stalnog sudskog vještaka ekonomske struke Mičić Ilije, saslušanje stalnog sudskog vještaka ekonomske struke Mičić Ilije i čitanje dokumentacije priložene u spis i to: Ugovora, broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, Aktuelnog izvoda iz sudskog registra Općinskog suda u Sarajevu, broj: 065-0-RegZ-24-001397, od 05.02.2024.godine, Tabelarnog prikaza-detalnog opisa aktivnosti koje se preduzimaju od strane tuženog kako bi klijentu bila pružena usluga realizacije i odobravanja kredita (proces obrade kredita), Mape procesa prilikom odobravanja i realizacije kreditnog procesa, Opštih uslova poslovanja koji se primjenjuju u kreditnom poslovanju sa fizičkim licima od februara 2016. godine, Prečišćenog teksta Odluke o Tarifama naknada za proizvode i usluge u poslovanju sa fizičkim licima-PI, broj: 1-9-32161-3-4/2013, od 10.09.2013.godine, Otplatnog plana kredita, na tri stranice, od 23.05.2017.godine, Naloga za isplatu kredita na blagajni banke, od 23.05.2017.godine, Zahtjeva za isplatu kredita, od 23.05.2017.godine, Tabele aktivnosti, broj protokola: 4-2-23194/2024, od 24.07.2024.godine, Mape procesa nenamjenskih kredita 2016, broj protokola: 4-2-23198/2024, od 24.07.2024.godine i Nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka ekonomske struke Mičić Ilije, od 13.06.2024.godine.

Nakon savjesne i brižljive ocjene svih izvedenih dokaza, pojedinačno i u međusobnoj vezi, u smislu odredbe člana 8. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 28/18 i 06/21 -

nastavku teksta: Zakon o parničnom postupku Distrikta), sud je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Odredbom člana 12. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, koji je preuzet kao propis Bosne i Hercegovine – u nastavku teksta: ZOO), propisano je da su u zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa, strane su dužne da se pridržavaju načela savjesnosti i poštenja, dok prema odredbi člana 15. stav (1) ZOO, u zasnivanju dvostranih ugovora ugovorne strane polaze od načela jednake vrijednosti uzajamnih davanja. Načelo savjesnosti i poštenja znači da su ugovorne strane dužne međusobno postupati obzirno uvažavajući interese obje strane, pri tom vodeći računa o smislu i svrsi obaveznog odnosa, dok načelo jednake vrijednosti uzajamnih davanja znači da u obligacionom odnosu svaka strana za korist koju prema ugovoru dobije, treba drugoj strani ili trećoj osobi dati jednaku protivvrijednost. Odredbom člana 1065. ZOO, propisano je da se ugovorom o kreditu banka obavezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obavezuje da banci plaća ugovorenu kamatu i dobijeni iznos novca vrati u vrijeme i na način kako je utvrđeno ugovorom.

Predmet raspravljanja je zahtjev tužitelja da se utvrdi ništavom odredba člana 4. stav (4.1) Ugovora broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, zaključenog 22.05.2017.godine između njega i tuženog, te da mu tuženi, na ime sticanja bez osnova, isplati iznos od 544,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 23.05.2017.godine pa do konačne isplate, kao i da joj nadoknadi troškove parničnog postupka.

Naime, tužitelj tvrdi da mu tuženi nije dao obrazloženje na šta se konkretno naknada odnosi, niti mu je data mogućnost da o toj odredbi Ugovora pojedinačno pregovara. Smatra i da nije ekonomski opravdano da banka od korisnika kredita naplaćuje i dodatne usluge, jer ugovorena kamatna stopa već u sebi sadrži naknade i troškove koji su nastali prilikom odobravanja kredita, kao i da mu je tuženi nametnuo ugovornu odredbu koja ga stavlja u neravnopravan položaj i koja prouzrokuje neravnotežu u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu tužitelja, što je suprotno odredbama članova 12. i 15. ZOO. Sa druge strane, tuženi tvrdi da je iznos naknade za obradu kredita jasno i precizno određen u Ugovoru, te da je tužitelj prethodno bio upoznat sa tom obavezom plaćanja novčane naknade za obradu kredita i svojom slobodno izraženom voljom pristao na njeno plaćanje, a takva odredba je, po ocjeni tuženog, u skladu i sa pozitivnim propisima.

Kada je u pitanju prigovor nedostatka pasivne legitimacije, kojeg je tuženi istakao u odgovoru na tužbu i tokom postupka, sud je utvrdio da je tužitelj, tokom postupka, označio tuženog i njegovog zakonskog zastupnika u skladu sa zvaničnom sudskom evidencijom (registrom pravnih lica) i time pravilno uredio tužbu u subjektivnom pogledu. Na taj način je ovaj prigovor nedostatka pasivne legitimacije postao neosnovan i sud ga nije ni mogao prihvatiti kao takav.

Kada je u pitanju prigovor mjesne nenadležnosti, kojeg je tuženi istakao u svom odgovoru na tužbu, sud je utvrdio slijedeće:

Odredbom člana 12.1. Ugovora, broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, između tuženog i tužitelja, ugovoreno je da će bilo kakav spor između ugovornih strana, koji iste ne mogu riješiti u duhu dobrih poslovnih običaja i saradnje, rješavati sud u mjestu zaključenja ugovora. A odredbom člana 26. Zakona o parničnom

postupku Distrikta (izberiva mjesna nadležnost u sporu radi zaštite prava potrošača) je propisano da je za suđenje u sporu za zaštitu prava potrošača, pored suda opšte mjesne nadležnosti, nadležan i sud na čijem području potrošač ima prebivalište, odnosno boravište. Odredbom člana 1. stav (1) Zakona o zaštiti potrošača u Bosni i Hercegovine je propisano da ovaj Zakon uređuje odnose između potrošača, proizvođača i trgovaca na teritoriji Bosne i Hercegovine, dok je stavom (3) propisano da je potrošač svako fizičko lice koje kupuje, stiče ili koristi proizvode ili usluge za svoje lične potrebe i za potrebe svog domaćinstva. Nadalje, odredbom člana 52. istog Zakona, propisano je da su ugovori o kreditu ugovori kojima kreditor dodjeljuje ili obećava da će dodijeliti potrošaču kredit u formi odgođenog plaćanja, zajam ili sličnu finansijsku pogodnost, dok je odredbom člana 53. ovog Zakona, propisano da se odredbe ovog poglavlja ne primjenjuju na ugovore o kreditu čija je namjena kupovina, iznajmljivanje ili renoviranje nekretnina.

Imajući u vidu da predmetni ugovor, zaključen u Brčkom, sadrži sve elemente potrošačkog kredita, to sud zaključuje da je korisnik kredita, odnosno tužitelj, u smislu odredbi člana (1) stav (3) navedenog Zakona, potrošač, pa je pored suda opšte mjesne nadležnosti, nadležan i sud na čijem području potrošač ima prebivalište, odnosno boravište, a što je Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, čiju nadležnost je tužitelj izabrao prema odredbi člana 26. Zakona o parničnom postupku Distrikta. Zbog svih tih razloga, sud smatra da je istaknuti prigovor mjesne nenadležnosti neosnovan i nije ga ni prihvatio.

A kada je u pitanju sam tužbeni zahtjev, sud je utvrdio slijedeće:

Među strankama nije sporno da je 22.05.2017.godine, zaključen Ugovor broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017. godine, kojim je tuženi tužitelju odobrio dugoročni nenamjenski kredit u iznosu od 32.000,00 KM, sa rokom otplate od 120 mjeseci od dana isplate kredita, uz kamatnu stopu od 6,49 % godišnje, te da je odredbom člana 4. stav (4.1), navedenog Ugovora ugovoreno da je korisnik kredita dužan platiti banci naknadu za obradu kreditnog zahtjeva u iznosu od 544,00 KM, koja se naplaćuje odmah po zaključenju ugovora, a prije isplate kredita. Takođe među strankama nije sporno da je, ovako određena, jednokratna naknada u iznosu od 544,00 KM i naplaćena od strane tuženog.

Sa druge strane, među strankama je sporno da li je pomenuta odredba člana 4. stav (4.1) Ugovora broj: 2800216794 o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, ništava.

Tužitelj P. B. je u iskazu, koji je dao u svojstvu parnične stranke, naveo da mu je bio potreban novac za liječenje, te je otišao kod tuženog, podnio zahtjev i odobren mu je kredit. Nije pregovarao sa tuženim o kamatnoj stopi i o naknadi za obradu kredita a priznaje da nije pročitao ugovor jer nije imao vremena za čitanje ugovora. Nije pitao za odobravanje manje kamatne stope jer je prilikom pregovanja o kreditu samo je pitao da li može dobiti iznos koji traži i kolika je kamata. Nije otišao u drugu banku jer kod tuženog ima račun na koji prima penziju. Nije znao da ima pravo na odustajanje od kredita a da mu je tuženi kao banka odbio iznos od 544,00 KM, saznao je kada je došao kući i vidio koliko je novca dobio. Tužbu je podnio kada je saznao da mu je bez osnova naplaćen iznos troškova obrade kredita.

Svjedok B. M. je u svom iskazu navela da je odobravanje kredita složen proces i da imaju tri seta aktivnosti. Tu su prodajni razgovor, gdje se sa klijentom traži optimalno rješenje za njegove potrebe, dogovara se vrsta proizvoda, uručuje se standardni informacioni list i predočavaju svi troškovi koji mu padaju na teret, što u banci što van banke. Nakon što se završi pregovaračka faza ide se u proces prikupljanja dokumentacije koja se pregleda i

ukoliko ta dokumentacija zadovoljava procedure banke, drugi prodajni savjetnik po principu verifikacije „četiri oka“ radi ponovni pregled. Ako je predmet kompletiran, šalje se na odlučivanje kreditnom odboru. Službe koje su sastavni dio kreditnog odbora su prodaja, odjel za upravljanje kreditnim rizicima, članovi uprave banke, pravna služba itd, te ukoliko se kredit odobri, pristupa se realizaciji, što podrazumijeva da se sa klijentom potpisuje ugovor, ugovorna dokumentacija, ostali prateći dokumenti i otplatni plan gdje se vidi tačan iznos anuiteta. Navela je da je tabelarni prikaz aktivnosti interni akt i kako se procesa kroz godine mijenja, tako da se sam popis ovih aktivnosti mijenja, neke se dodaju, a neke se oduzimaju. Navela je i da se kod naknade za obradu kredita sagledava proces obrade kredita i definiše se procenat od iznosa odobrenog kredita, na bazi podataka o isplaćenim kreditima u zadnjih nekoliko godina, te je pojasnila da postoji razlika kada su u pitanju kratkoročni i dugoročni krediti, hipotekarni, nenamjenski i tako dalje, odnosno da su kod složenijih procesa različite i naknade. Navela je da je zadatak kreditnih službenika da dobro obavljaju proces, te da njihov zadatak nije da znaju strukturu cjenovnih parametara, niti to obrazlažu klijentu.

Svjedok A. S. je u svom iskazu naveo da proces započinje kada klijent dođe da podnese zahtjev, prikupi se sva potrebna dokumentacija, kreira se sam kreditni zahtjev, a nakon toga se dostavlja centru za procesiranje. U centru za procesiranje prolazi pet različitih faza obrade, od samog unosa i obrade kreditnog zahtjeva, verifikacije podataka unesenih u banični sistem i provjeru kompletnosti dokumentacije koja je potrebna za sam kreditni proces, a zatim se nastavlja preko kontrole podataka klijenta i njegovog poslodavca, radnog mjesta, radnog staža i sličnih podataka. Nadalje, tim za analizu preuzima zahtjev, izračunava kreditnu sposobnost klijenta, kreira kreditni prijedlog i to dalje dostavlja na odlučivanje. U banci postoji više nivoa odlučivanja, a nakon donošenja odluke zahtjev se nazad vraća centru za procesiranje, a potom se dostavlja nazad kolegama u agenciju, koji pozivaju klijenta na isplatu i potpisivanje ugovorne dokumentacije. O samom procesu komuniciraju sa više različitih službi u banci, kojih ima 16. Naveo je da je mapa procesa interni akt i s obzirom da se proces konstantno mijenja i unapređuje, tako se i ovaj interni akt mijenja i imaju ga za različite vremenske periode i u različitim formama.

Uvidom u sadržaj „Opštih uslova poslovanja koji se primjenjuju u kreditnom poslovanju sa fizičkim licima“, od februara 2016.godine, utvrđeno je da se radi o aktu poslovne politike tuženog kojim se utvrđuju opšti standardi pod kojima banka odobrava kredite korisnicima - fizičkim licima. Članom 4. tih Opštih uslova je predviđeno da korisnik, u zavisnosti od vrste kredita, plaća, između ostalog, i naknadu za obradu kredita, koja se obračunava jednokratno i naplaćuje prilikom isplate kredita iz sredstava odobrenog kredita ili gotovinskom uplatom od strane korisnika kredita, a osnovica za obračun naknade je iznos isplaćenog kredita. Specifikacija bankovnih uslužnih poslova i troškova i odgovarajuće cijene za poslove izražavaju se kao naknade/provizije i sadržane su u važećem dokumentu Prečišćenog teksta Odluke o Tarifama naknada za proizvode i usluge u poslovanju sa fizičkim licima-PI, broj: 1-9-32161-3-4/2013, od 10.09.2013.godine. Vrsta i visina naknada/provizija se, između ostalog, određuju prema utrošku materijala, trošku vanjskih usluga i kadrovskih resursa banke neophodnih za izvršenje ugovora zaključenih sa korisnicima.

A uvidom u Prečišćeni tekst Odluke o Tarifama naknada za proizvode i usluge u poslovanju sa fizičkim licima-PI, broj: 1-9-32161-3-4/2013, od 10.09.2013.godine, utvrđeno je, između ostalog, da se naknada za obradu zahtjeva za kredit obračunava na iznos kredita, osim u slučaju zamjenskog nenamjenskog kredita, zamjenskog kredita za farmere i zamjenskog kredita za nabavku vozila „staro za novo“, kada se naknada za obradu zahtjeva za kredit obračunava na iznos kredita koji se isplaćuje nakon zatvaranja kredita u korištenju. Naknade su definisane prema vrsti proizvoda, pa je tako za nenamjenske kredite bez jemaca

određeno da naknada za obradu zahtjeva za kredit iznosi 2,5% (do jedne godine) odnosno 2,00 % (preko jedne godine).

Vještak Mičić Ilija je u svom pismenom nalazu i mišljenju od 13.06.2024.godine odgovarajući na zadatak "da li je banka, prilikom odobravanja predmetnog kredita, imala kakve stvarne i realne troškove, te ukoliko jeste, u čemu se sastoje ti troškovi i pojedinačno izraziti strukturu; utvrdi da li se ovakve naknade u finansijskoj dokumentaciji i bilansima banke knjiže na strani prihoda ili rashoda; te da li je naplata ovakve naknade sa ekonomske strane opravdana" prije svega naveo da je, analizirajući dostupnu dokumentaciju, utvrdio da je Ugovorom broj: 2800216794, o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, tuženi tužitelju odobrio kredit u iznosu od 32.000,00 KM (član 1.1.) sa ugovorenom kamatnom stopom 6,49 % godišnje (član 3.1.) i rokom otplate od 120 mjeseci (član 2.1.). Istim ugovorom, članom 4. stav ( 4.1) definisana je i naknada za obradu kredita u iznosu od 544,00 KM, koja se naplaćuje odmah po zaključenju ugovora a prije isplate kredita. Olučaju iznosi 1.7 % od iznosa odobrenog kredita. Navodi da nije moguće utvrditi iz čega se sastoji trošak (naknada) obrade kredita, jer tuženi taj trošak ne predstavlja kao stvarni trošak koji je nastao u određenom trenutku za određenu radnju tj. trošak koji je u konkretnoj kreditnoj proceduri nastao za odobravanje kredita koji je odobren tužitelju po Ugovoru broj: 2800216794, o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, . Tuženi, kao banka, naknadu za obradu kredita naplaćuje u iznosu od 544,00 KM, a sve na osnovu interne dokumentacije banke. Po mišljenju vještaka, naknada (trošak) za obradu kreditnog zahtjeva po svim ekonomskim i računovodstvenim načelima može se knjižiti jedino kao prihod, a nikako kao rashod. Naplata naknade obrade kredita ekonomski nije opravdana jer su operativni troškovi banke uračunati u nominalnu kamatnu stopu i ni jedna radnja zaposlenih kod tuženog, kao banke, nije urađena dodatno mimo njihovog radnog vremena i opisa radnog mjesta, što spada u operativne troškove banke, odnosno sve dodatne radnje kod zahtjeva za obradu kredita obavlja sam podnosilac zahtjeva, a samim tim i snosi sve dodatne troškove kao što su: pribavljanje dokumentacije, potvrda, notarske usluge, uknjižba hipoteke i dr. Plaćanje naknade nije ekonomski opravdano ni sa strane podnosioca zahtjeva jer visina naknade ne utiče na kvalitet usluge, a odbijanjem kreditnog zahtjeva od strane banke, podnosilac ne plaća nikakve troškove banci, a sve radnje oko podnošenja zahtjeva su obavljene. Do zaključka o ekonomskoj neopravdanosti naplate naknade za obradu i likvidaciju zahtjeva za kredit vještak je došao i iz razloga što je ovakva naknada već naplaćena kroz naplatu nominalne kamatne stope (čiji je ona sastavni dio), što upućuje na zaključak da se radi o dvostrukoj naplati jedne te iste naknade, što je sa stanovišta ekonomske struke neopravdano.

Na ročištu za glavnu raspravu, održanom 17.02.2025.godine, vještak je naveo da iz dokumentacije koja mu je bila na raspolaganju nije mogao utvrditi strukturu troškova obrade kredita, te da i sam tuženi u odgovoru na tužbu navodi da ova naknada nije formirana na osnovu radnog vremena, samim tim ni na osnovu mape procesa koju su dostavili, tako da nije bilo moguće utvrditi odakle ta naknada proizilazi.

Sud je u cijelosti prihvatio nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke, smatrajući ga potpunim, stručnim i objektivnim i sačinjenim u skladu sa pravilima, vještinama i standardima nauke i struke.

Na osnovu svih izvedenih dokaza i na osnovu njih utvrđenog činjeničnog stanja, sud je utvrdio da je tuženi, kada je sa tužiteljem, 22.05.2017.godine, zaključio Ugovor broj: 2800216794, o dugoročnom nenamjenskom kreditu, kojim je tužitelju (kao korisniku kredita) odobrio dugoročni nenamjenski kredit u iznosu od 32.000,00 KM, sa rokom vraćanja od 120 mjeseci, bio u obavezi staviti na raspolaganje tužitelju odobreni iznos kredita, a ne taj iznos

umanjiti za 544,00 KM (jednokratna naknada na ime troškova obrade kredita) i na taj način uzrokovati neravnotežu u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu tužitelja.

Prema mišljenju vještaka ekonomske struke, a koje mišljenje i zaključak je ovaj sud u potpunosti prihvatio, u ekonomskom smislu isplaćena naknada za obradu kredita ogleda se samo u dodatnim prihodima banke, jer se operativni troškovi banke uračunavaju u nominalnu kamatnu stopu, a sve dodatnje radnje kod zahtjeva za obradu kredita obavlja sam podnosilac zahtjeva i on sam snosi sve dodatne troškove u vezi sa tim. Ovakva naknada je već naplaćena kroz naplatu nominalne kamatne stope, čije je ona sastavni dio, te se radi o dvostrukoj naplati jedne te iste naknade, a što je sa stanovišta ekonomske struke neopravdano.

U konkretnom slučaju, tuženi provedenim dokazima nije dokazao šta čini troškove obrade kredita i po osnovu čega se isti naplaćuju, odnosno nije doveo u pitanje nalaz i mišljenje vještaka u dijelu u kojem vještak navodi da su troškovi odobrenja i realizacije kredita redovni troškovi poslovanja banke koji se pokrivaju iz profitne marže banke i koji su kao takvi već sadržani u ugovorenoj kamati. Naime, ocjenom izvedenih dokaza, sud je utvrdio da sporna naknada za obradu kredita ne izražava direktne troškove kredita, već da se kod svakog kredita radi o tome da banka stavlja na raspolaganje korisniku određeni novčani iznos i za takvo korištenje kreditnih usluga banka naplaćuje kamatu po ugovorenoj kamatnoj stopi koja u svojoj osnovi već sadrži operativne troškove banke, te se po osnovu toga smatra da nije ekonomski opravdano da banka (tuženi) od korisnika kredita naplaćuje i dodatne usluge u smislu naplate zasebne jednokratne naknade za odobrenje kredita.

Sud je cijenio i tabelarni prikaz aktivnosti koje se preduzimaju od strane tužene kako bi klijentu bila pružena usluga realizacije i odobravanja kredita i mapu procesa (sud naglašava da se radi o internim aktima banke i o dokumentaciji od: 10.09.2013.godine, februara 2016.godine i 24.07.2024.godine, dok je predmetni ugovor zaključen 22.05.2017.godine), kao i drugu materijalnu dokumentaciju tuženog, te iskaze saslušanih svjedoka (koji nisu kontradiktorni jedan drugome i u vezi su sa materijalnom dokumentacijom tuženog), a koji su u suštini svjedočili o samom procesu odobravanja kredita, a ne i o strukturi naknade za obradu kredita, međutim, po ocjeni suda, tim dokazima nije dovedeno u sumnju naprijed navedeno utvrđenje suda.

Dakle, spornim članom 4. stav (4.1) Ugovora od 22.05.2017.godine određeno je da se korisnik kredita (tužitelj) obavezuje banci (tuženom) na plaćanje naknade za obradu kredita koja iznosi 544,00 KM (koja se naplaćuje odmah po zaključenju Ugovora, a prije isplate kredita), a da u samom Ugovoru niti u drugom dokumentu, banka ne navodi šta sve spada u naknadu za obradu kredita (na šta se tačno troškovi obrade kredita odnose) i po osnovu čega se ona naplaćuje, pa je na taj način korisnik kredita doveden u nepovoljniji položaj u odnosu na banku, koja na osnovu unaprijed pripremljenog ugovora o kreditu korisnika kredita stavlja u položaj da ne može uticati na sadržaj ugovora, jer mu uslovljava isplatu određenog novčanog iznosa pod određenim uslovima koje sama određuje, uključujući tu i naknadu za troškove obrade kredita bez obrazloženja koje su to usluge koje ona naplaćuje, što se smatra ekonomski neopravdanim. U samom postupku provjere podataka za budućeg korisnika kredita, banke ne angažuju dodatnu radnu snagu, odnosno dodatne stručnjake radi provjere uslova za odobravanje kredita na strani korisnika kredita, nego to obavljaju u okviru redovnog poslovanja i naplaćuju kroz ugovorenu kamatnu stopu u kojoj su sadržani svi ti elementi. Troškove referenata, režijske troškove i slično, banka ima nezavisno od toga da li je ili nije plasirala kredit.

Kako tuženi nije dokazao strukturu naplaćene naknade u smislu pojedinačnih elemenata troškova na strani banke, te kako nije izdao posebne fakture za naplaćeni iznos

naknade, to sud cijeni da je naplaćena naknada zapravo prihod tuženog (što tuženi, kao i njegovi svjedoci ne spore), koji se kao takav samo i može knjižiti kod tuženog. U situaciji kada tuženi kao banka nije dokazao da naplaćena naknada odgovara stvarno pruženim uslugama i nastalim troškovima, onda ugovorna odredba kojom se korisniku kredita (tužitelju) nalaže plaćanje naknade za odobrenje kredita, može stvoriti na štetu tužitelja kao korisnika kredita znatniju neravnotežu u pravima i obavezama ugovornih strana.

Stoga, polazeći od opštih ugovornih načela, saglasno odredbi člana 25. stav (1) ZOO, koje se podjednako primjenjuju na sve ugovore, pa i na ugovore o kreditu, a imajući u vidu da učesnici u zasnivanju dvostranih ugovora polaze od načela jednakih vrijednosti uzajamnih davanja prema članu 15. stav (1) ZOO o obligacionim odnosima i da su strane, prilikom zasnivanja i ostvarivanja svojih prava i obaveza, dužne pridržavati se načela savjesnosti i poštenja, shodno odredbi člana 12. istog ZOO, a da se ugovorena obaveza, prema odredbi člana 46. Zakona o obligacionim odnosima, sastoji od davanja, činjenja, nečinjenja ili trpljenja i mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno određiva, to sud nalazi da je sporna odredba člana 4. stav (4.1)) Ugovora broj: 2800216794, o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, nepoštena i prema tome ništava, u smislu odredbe člana 105. stav (1) u vezi sa odredbom člana 103. stav (1) ZOO.

S tim u vezi, valja napomenuti da je odredbom člana 105. stav (1) ZOO, propisano da ništavost neke odredbe ne povlači ništavost i samog ugovora, ako on može opstati bez ništave odredbe i ako ona nije bila uslov ugovora ni odlučujuća pobuda zbog koje je on zaključen, što svakako treba dovesti u vezu i sa odredbom člana 1065. ZOO, kojom je propisano da se ugovorom o kreditu banka obavezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obavezuje da banci plaća ugovorenu kamatu i dobijeni iznos novca vrati u vrijeme i na način kako je utvrđeno ugovorom.

U konkretnom slučaju to znači da je tuženi, kada je sa tužiteljem zaključio Ugovor broj: 2800216794, o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, kojim je tužitelju, kao korisniku kredita, odobrio dugoročni nenamjenski u iznosu od 32.000,00 KM, bio u obavezi „staviti na raspolaganje“ odobreni iznos kredita, a ne da ga umanju na način da mu odobreni iznos kredita isplati umanjen za jednokratnu naknadu na ime troškova obrade kreditnog zahtjeva u iznosu od 544,00 KM (sporni član 4. stav (4.1) Ugovora) i na taj način uzrokuje neravnotežu u pravima i obavezama ugovornih strana, na štetu tužitelja. Jer, tuženi, kao finansijska organizacija (banka) morao je tužitelju, kao korisniku kredita, dostaviti ponudu sa jasnim i nedvosmislenim podacima o troškovima kredita tako da tužitelj, kao korisnik kredita ni jednog trenutka ne bude doveden u zabludu o kojim troškovima je riječ, a ti troškovi mogu biti naplaćeni samo jednom. U ovom konkretnom slučaju, nema dokaza da je ponuda, sa takvim sadržajem, sa datumom koji je prethodio datumu zaključenja navedenog ugovora, dostavljena tužitelju, kao korisniku kredita. Na takav način tuženi je sebi stavio na slobodu da odredi visinu naknade obrade kreditnog zahtjeva, a da tužitelju (kao korisniku kredita) nije dao mogućnost obrazloženja na šta se konkretno ta „jednokratna naknada“, odnosno troškovi nastali u vezi sa njom, odnosi, niti je (obzirom da se radi o unaprijed pripremljenom ugovoru) tužitelju dao mogućnost da o tome pojedinačno pregovara. Umjesto toga, tuženi je samo u svom interesu i iskorištavajući činjenicu da nema propisa koji takvo nešto zabranjuje, tužitelju nametnuo ugovornu odredbu koja ga stavlja u neravnopravan položaj, odnosno nametnuo odredbu koja prouzrokuje neravnotežu u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu tužitelja, što je suprotno načelu savjesnosti i poštenja.

Zbog svega toga, polazeći od opštih ugovornih načela, saglasno odredbi člana 25. stav (1) ZOO koje se podjednako primjenjuju na sve ugovore, pa i na ugovore o kreditu, a imajući

u vidu da učesnici u zasnivanju dvostranih ugovora polaze od načela jednakih vrijednosti uzajamnih davanja, prema članu 15. stav (1) ZOO i da su strane, prilikom zasnivanja i ostvarivanja svojih prava i obaveza, dužne se pridržavati načela savjesnosti i poštenja, shodno odredbi člana 12. ZOO, a da se ugovorena obaveza sastoji od davanja, činjenja, nečinjenja ili trpljenja, te da ona mora biti moguća, dopuštena i određena, odnosno određiva, (prema odredbi člana 46. ZOO), to sud nalazi da je sporni član 4. stav (4.1.) Ugovora broj: 2800216794, o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, nedozvoljen i prema tome ništav, u smislu odredbe člana 105. stav (1) u vezi sa odredbom člana 103. stav (1) ZOO. Pri tome treba napomenuti da je članom 105. ZOO propisano da ništavost neke odredbe ne povlači ništavost i samog ugovora, ako on može opstati bez ništave odredbe i ako ona nije bila uslov ugovora, ni odlučujuća pobuda zbog koje je on zaključen, što svakako treba dovesti u vezu i sa odredbom člana 1065. ZOO, a kojom je propisano da se ugovorom o kreditu banka obavezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili neodređeno vrijeme, za neku namjenu ili bez utvrđene namjene, a korisnik se obavezuje da banci plaća ugovorenu kamatu i dobijeni iznos novca vrati u vrijeme i na način kako je utvrđeno ugovorom.

Zbog svih ovih razloga, odlučeno je kao u stavu prvom izreke presude.

Po ocjeni suda, osnovano tužitelj traži vraćanje iznosa od 544,00 KM koji je platio na ime troškova obrade kredita.

Odredbom člana 210. ZOO propisano je da kada je neki dio imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kada to nije moguće da naknadi vrijednost postignute koristi. Obaveza vraćanja kod sticanja bez osnova nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao (član 210. stav (2) ZOO). Kako je odredba ugovora kojom je utvrđena obaveza isplate pomenutog iznosa od 544,00 KM, na ime naknada za obradu kreditnog zahtjeva, utvrđena ništavom (osnov za isplatu iznosa 544,00 KM je kasnije otpao), jer je tužitelj dokazao da je odredba ugovora po kojoj je izvršena ta isplata ništava, pa je ta obaveza utvrđivanjem ništavosti otpala, to je tuženi dužan ovaj iznos vratiti tužitelju, jer se neosnovano obogatio. Obzirom da je odredba člana 4. stav (4.1.) Ugovora broj: 2800216794, o dugoročnom nenamjenskom kreditu, od 22.05.2017.godine, nepoštena i prema tome ništava, jer je u konkretnom slučaju tuženi morao tužitelju na jasan i nedvosmislen način objasniti razloge, način i strukturu obračuna troškova odobravanja naknade u visini od 544,00 KM, onda tužitelj ima pravo zahtijevati da mu tuženi, u skladu sa odredbom člana 210. ZOO, vrati primljeni iznos naknade, a obaveza tuženog je vratiti tužitelju taj iznos uz plaćanje zakonske zatezne kamate zbog kašnjenja.

Kako se radi o dospjeloj, a neisplaćenj, novčanoj obavezi tuženog prema tužitelju, to je sud, na osnovu člana 214. ZOO i člana 277. ZOO, a u vezi sa članom 3. stav (1) Zakona o visini stope zatezne kamate („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 2/02 i 25/08), tužitelju dosudio i zakonsku zateznu kamatu, počev od 23.05.2017.godine, kao dana neosnovanog obogaćenja (sticanja bez osnova), pa do konačne isplate. Ovo stoga što sud tuženog smatra nesavjesnim, jer mu nisu mogle ostati nepoznate činjenice o neosnovanosti sticanja, odnosno da su troškovi obrade kreditnog zahtjeva već naplaćeni kroz nominalnu kamatnu stopu. Tuženi je svjesno nametnuo odredbu koja prouzrokuje neravnotežu u pravima i obavezama ugovornih strana na štetu tužitelja, vodeći računa isključivo o svom interesu i iskorištavajući činjenicu da nema propisa koji tuženom takvo što zabranjuje, što je suprotno načelu savjesnosti i poštenja

Zbog svih ovih razloga, odlučeno je kao u stavu drugom izreke presude.

Kada je u pitanju prigovor zastarjelosti, istaknut od strane tuženog, sud smatra da taj prigovor nije osnovan, jer se u konkretnom slučaju ne može primijeniti odredba člana 371. ZOO budući da tužitelj traži vraćanje iznosa datog po osnovu ništavog pravnog posla, u konkretnom slučaju ništave odredbe ugovora, pa je tuženi obavezan da ono što je primio po tom osnovu, u skladu sa odredbom člana 104. stav (1) ZOO, vrati tužitelju.

Na kraju sud napominje da pozivanje tuženog na propise entitetskih Agencija za bankarstvo nije od značaja za odluku u ovoj pravnoj stvari, jer tuženi u konkretnom predmetu nije dokazao da su ti troškovi u konkretnom bili potrebni i opravdani, da su su izazvani nekim dodatnim troškovima koje je banka imala, a konačno i najbitnije da nije dokazao na šta se ti troškovi tačno odnose.

Zbog svega toga je sud, na osnovu člana 300. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta BiH ( „Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“ broj: 28/18 i 6/21) a u vezi sa članovima 12, 25, 104. stav (1), 105, 210, 214, 277. i 1065. ZOO i odlučio kao u izreci ove presude.

Odluka o naknadi troškovima parničnog postupka donesena je na osnovu članova 120. i 130. Zakona o parničnom postupku i Advokatske tarife RS iz 2005.godine koja je u upotrebi pred ovim sudom i odnosi se na naknadu troškova: sudske taksa na tužbu, u iznosu od 50,00 KM, sudske takse na presudu, u iznosu od 50,00 KM, sastava tužbe, u iznosu od 240,00 KM, pristupa punomoćnika tužitelja na dva ročišta (16.05.2024.godine i 17.02.2025. godine) u iznosu od 480,00 KM i vještačenja od strane stalnog sudskog vještaka ekonomske struke u iznosu od 300,00 KM, odnosno ukupno 1.120,00 KM, pa je sud i obavezao tuženog da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u tom iznosu.

S U D I J A

SELIM KARAMEHIĆ

POUKA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove presude dozvoljena je žalba  
Apelacionom sudu Brčko distrikta BiH,  
u roku od 30 dana, računajući od dana  
dostavljanja, posredstvom ovog suda.